

NADARJENI UČENCI

Povzetek iz strani Zavoda RS za šolstvo:

Vsi otroci, učenci in dijaki imajo pravico do optimalnega razvoja (ZOFVI, 2. čl). Tudi izjemno nadarjeni (ZOFVI, 62.čl.; ZOsn, 11.čl.; ZPSI-1, 2., 8., 47., 50. in 57. čl.); ZGim (2., 18., 19. in 36. čl.).

V Sloveniji delo z nadarjenimi poteka v skladu s [Konceptom odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci](#) devetletne osnovne šole, sprejetim leta 1999, na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje. Za identifikacijo nadarjenih uporabljamo razen standardiziranih psiho-diagnostičnih pripomočkov (Testi) tudi posebne standardizirane ocenjevalne lestvice za identifikacijo nadarjenih učencev OŠ (OLNAD07).

NADARJENI UČENCI

Tri tipične značilnosti, ki veljajo za nadarjene, je opisala **Ellen Winner v svoji knjigi Nadarjeni otroci, Miti in resničnost (2005, 2, 3)**.

Pravi, da je za nadarjene značilno naslednje:

- **predčasna razvitost**
Nadarjeni otroci se razvijejo predčasno. **Prve korake v obvladovanju nekega področja naredijo hitreje kot je to običajno**. Prav tako na tem področju napredujejo hitreje od povprečnih otrok, ker se znotraj področja izredno lahko učijo. (področja znanja, kot so: jeziki, matematika, glasba, likovna umetnost, balet, gimnastika ...)
- **vztrajno delajo po svoje**
Nadarjeni otroci poleg tega, da se učijo hitreje od povprečnih otrok, **se učijo tudi kvalitativno drugače**. Delajo po svoje: od odraslih iščejo minimum pomoči in mentorstva pri obvladovanju področja, na katerem so aktivni, ker se v glavnem učijo samostojno. Odkritja, do katerih pridejo, so zanje razburljiva in motivacijska, vsako tako odkritje pa pelje otroka korak naprej. Ti otroci pogosto samostojno izumljajo pravila znotraj same aktivnosti in delajo nove, neobičajne načine reševanja problema.
- **želja po obvladovanju**
Nadarjeni otroci so resnično motivirani, da bi razumeli smisel področja, v katerem kažejo znake predčasne razvitosti. Izražajo intenziven interes, imajo sposobnost ostrega fokusiranja. Ko so okupirani z učenjem, doživljajo stanje »tekočnosti« – optimalno stanje, pri katerem se poglobijo v snov in izgubijo občutek za zunanji svet.

Na te tri načine se nadarjeni otroci kvalitativno razlikujejo od povprečnih otrok, ki so pridni oziroma marljivi in motivirani za delo in ki prav tako lahko dosežejo velike uspehe.

KONCEPT ODKRIVANJE IN DELO Z NADARJENIMI UČENCI V OSNOVNI ŠOLI

Leta 1999 je strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje sprejel koncept: NADARJENI – ODKRIVANJE IN DELO Z NADARJENIMI V OSNOVNI ŠOLI .

ZNAČILNOSTI NADARJENIH UČENCEV

Miselno-spoznavno področje

- razvito divergentno mišljenje (fleksibilnost, originalnost, fluentnost),
- razvito logično mišljenje (analiza, posploševanje, sposobnost sklepanja),
- nenavadna domišljija,
- natančnost opazovanja,
- dober spomin,
- smisel za humor.

Učno-storilnostno področje

- široka razgledanost,
- visoka učna uspešnost,
- bogato besedišče,
- hitro branje,
- spretnost v eni od umetniških dejavnosti,
- motorična spretnost in vzdržljivost,
- visoke aspiracije in potreba po doseganju odličnosti,
- radovednost,
- raznolikost in močno izraženi interesi,
- vztrajnost pri reševanju nalog,
- visoka storilnostna motivacija,
- uživanje v dosežkih.

Socialno in čustveno področje

- močno razvit občutek pravičnosti,
- neodvisnost in samostojnost,
- sposobnost vodenja in vplivanja na druge,
- izrazit smisel za organizacijo,
- empatičnost.

Značilnosti, ki jih lahko ovirajo pri uspešnem delu

- nezainteresiranost za šolo in udeležbo v šolskih dogajanjih,
- strah pred spraševanjem,
- nizka samopodoba,
- pomanjkanje samozaupanja,
- nesposobnost tvornega delovanja pri skupinskem delu,
- učenca ni možno motivirati z običajnimi spodbudami (dobrimi ocenami, z nagrajevanjem pridnosti, navdušenjem učitelja ...),

- slaba pozornost,
- hiperaktivnost,
- čustvena in socialna nezrelost.

ODKRIVANJE NADARJENIH UČENCEV

Odkrivanje nadarjenih učencev je strokovno zahtevno delo.

Poteka v treh stopnjah:

1. **evidentiranje,**
2. **identifikacija,**
3. **seznanitev in pridobitev mnenja staršev.**

EVIDENTIRANJE (ob koncu 3. razreda ali v katerem koli višjem razredu):

- učni uspeh,
- dosežki,
- učiteljevo mnenje,
- tekmovanje,
- hobiji,
- mnenje šolske svetovalne službe.

IDENTIFIKACIJA

Poteka z naslednjimi merili:

1. **Ocena učiteljev**

Učitelji oblikujejo oceno o evidentiranih učencih s pomočjo ocenjevalne lestvice nadarjenosti učencev, ki zajema naslednja področja nadarjenosti:

splošno-intelektualno, učno, ustvarjalno, voditeljsko, literarno, dramsko, (filmsko), likovno, glasbeno, gibalno in tehnično področje.

2. **Test intelektualnih sposobnosti** - Ravнове progresivne matrice ali WISC III.
3. **Test ustvarjalnosti** – Torranceovi testi ustvarjalnega mišljenja, TTCT (besedna in/ali slikovna oblika Torranceovih testov ustvarjalnega mišljenja)

Testa sposobnosti in ustvarjalnosti izvede in ovrednoti šolski psiholog. Kot nadarjeni oziroma talentirani so identificirani tisti učenci, ki so vsaj na enem od kriterijev dosegli nadpovprečen rezultat: na testu inteligentnosti je IQ enak ali večji od 120, na testu ustvarjalnosti sodi rezultat med 10 odstotkov najboljših rezultatov evidentiranih učencev, na ocenjevalni lestvici za učitelje pa je učenec dobil nadpovprečno oceno na posameznem področju nadarjenosti (ustreznost ocene presodi šolska svetovalna služba skupaj z učiteljem, ki je učenca ocenil). Ugotovitev o tem, da je učenec nadarjen, se sprejme na sestanku razrednega učiteljskega zbora, na katerem sodelujeta tudi šolska

svetovalna služba in koordinator za delo z nadarjenimi, če ta ni šolski svetovalni delavec.

SEZNAVITEV STARŠEV IN PRIDOBITEV NJIHOVEGA MNENJA

To je zadnja stopnja odkrivanja nadarjenih, ko svetovalna služba skupaj z razrednikom seznanja starše, da je bil njihov otrok spoznan za nadarjenega, in pridobi njihovo mnenje o otrokovi nadarjenosti.

DELO Z NADARJENIMI UČENCI

Delo z nadarjenimi učenci izhaja iz naslednjih temeljnih načel:

- širitev in poglobljanje temeljnega znanja,
- hitrejša napredovanje v procesu učenja,
- razvijanje ustvarjalnosti,
- uporaba višjih oblik učenja,
- uporaba sodelovalnih oblik učenja,
- upoštevanje posebnih sposobnosti in močnih interesov,
- upoštevanje individualnosti,
- spodbujanje samostojnosti in odgovornosti,
- skrb za celostni osebni razvoj,
- raznovrstnost ponudbe ter omogočanje svobodne izbire učencem,
- uveljavljanje mentorskih odnosov med učenci in učitelji,
- ustvarjanje možnosti za občasno druženje.

PREDLAGANE OBLIKE DELA Z NADARJENIMI UČENCI

- notranja diferenciacija,
- fleksibilna diferenciacija,
- dodatni pouk,
- individualizirani programi za delo z nadarjenimi,
- vzporedni programi,
- obogatitveni programi (sobotne šole ...),
- športne in kulturne sekcije,
- interesne dejavnosti,
- dnevi dejavnosti,
- kreativne delavnice,
- raziskovalni tabori,
- priprava za udeležbo na tekmovanjih,
- programi za razvijanje socialnih spretnosti,
- programi za osebni in socialni razvoj (interakcijske vaje, socialne igre, mladinske delavnice),
- hitrejša napredovanje,
- osebno svetovanje učencem in staršem,
- izbirni predmeti,

- seminarske naloge,
- raziskovalne naloge,
- svetovanje nadarjenim pri izbiri poklica.

Literatura:

Koncept Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli (1999), Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport , 15. 5. 2006.

Operacionalizacija koncepta: Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli, 2000, Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo,

Povzetek Koncepta odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci

Winner, T. (2005): Nadarjeni otroci, Miti in resničnost (str. 2-3).